

Bergtatt av fjellet

Setesdal Mineral Park, Skandinavias (kanskje Europas) første hall bygget for publikum til utstillinger og konserter, er et unikt fjellanlegg utformet som en gruve, med utstillingsplass for hundrevis av krystaller (mineraler). Et turistanlegg der - ca. 100.000 besøkende årlig fornemmer den spesielle atmosfære som det indre av fjellet kan gi. Alt bygget opp for å gi dype inntrykk av hva naturens eget mineralrike er.

Målet var å stille ut stein slik at mange får en naturopplevelse. Opplevelsen skulle mineralene sørge for, men miljøet rundt mineralene burde også gi en opplevelse. Mineralene skulle føres tilbake til fjellets indre.

Det ble ikke etablert noen planleggingsgruppe av teknokrater og økonomer for å lage et billigst mulig teknisk løsbart prosjekt. Det ble heller ikke laget tegninger av hvordan det ferdige utstillingsanlegget skulle se ut innvendig. Mange penger spart. Vi visste at mye kom til å bli forandre underveis.

Stedet for etablering ble Hornnes, hvor de nærliggende områdene, Iveland og Evje, hadde tradisjoner med mineraler og gruve-drift. Flåt gruve var landets største nikkelgruve, og de mange feltspat-kvartsgruvene hadde et rikt utvalg av sjeldne og pene mineraler. Interessen for slike ting var fortsatt levende hos mange i distriktet, og en rekke mineralsamlere søkte til de forlatte gruvetippene.

Tomta er et ca. 60 mål stort område ved Otra på et idyllisk nes kalt Paradiset synlig for trafikken oppover Setesdal, og med god uteplass for et parkerings- og parkanlegg.

Vårt ønske var å lage så trange "gruvegang-er" som mulig, og Selmer, vår erfarne og dyktige entreprenør, stilte med spesialutstyr for jobben. Overfjellet var lite (6-7m), og det betinget forsiktig sprengning. Arbeidet ble påbegynt i 1986 og ble offisielt åpnet av ambassadør Aneurin Rhys Hughes fra EEC kommisjonen i Oslo 28/4-92.

Forskjæringen ble tatt i det mest solide partiet av kollen. Nedgangen til fjellhallen ble gjort så trang som mulig, i fall 1:10 av hensyn til rullestolbrukere. Svakhetssoner ble kontinuerlig kartlagt, og valg av driftsretning ble avgjort nesten daglig. Her måtte vi la fjellet bestemme, og krysse svakhetssonene mest mult rett på. Ble fjellet for dårlig ble framdriften stoppet, og en ny gangretning valgt. Viktig var det at fjellet ble synlig for å unngå betong etc.

Anlegget gikk i svært massivt fjell, som til og med hadde pegmatittganger. Lokal geologi kan derfor anskueliggjøre utstillingshallenes vegger. Gulvet er belagt med Altaskifer, Lillesandskifer og treplanker. Her ligger et tett nett av rør fra et sentralvarmeanlegg, som har varmeveksling med elvevannet utenfor. Vi stjeler altså ca. 3 grader av elvevannet til å varme opp det 1500 m² store gulvarealet.

Elektriske kabler og ventilasjonskanaler er lagt i taket. Luften avfuktes og kan oppvarmes om nødvendig. Temperaturen i et slikt fjellanlegg er naturligvis svært stabil, og holder seg i lang tid etter at gulvvarmen er slått av.

Fjellhallene har vist seg utmerket egnet til utstillinger og konserter. Uten dagslys har vi mulighet for å skape dunkle forhold som gjør miljøet spennende. Vi har nesten ikke arealbelysning, kun lys på de enkelte utstilte objektene. Mineralenes fargerikdom krever et godt, hvitt lys og i montrene er det stort sett brukt halogen kaltlyslamper.

Setesdal Mineral Park er ikke et museum i vanlig forstand. Utstillingen bærer preg av det. Her er ikke en tett oppstilling av mineraler i systematisk orden. Filosofien har vært å vise fine naturobjekter for å gi

publikum en synsopplevelse mer enn opplysning. Folk flest har ikke sett dette tidligere fordi de ikke er nok interessert i stein til å gå på geologiske museer. Vi har satset på å stille ut mineralgrupper som har fine farger og krystallformer. Banalt? Nei, hvorfor ikke satse på å vise hvor vakker natueren er? Den store publiktilstrømmingen har vist at vi tenkte og gjorde rett. Setesdal Mineral Park er blitt Sørlandets nest største turistattraksjon.

Setesdal Mineral Park er mye mer enn et utstillingsanlegg i fjell. I det granittkledde bygget forran tunnelinngangen er det mineralbutikk, smykkebutikk og kafeteria. Blomstrende parkanlegg med bergarter fra Sørlandet skaper harmoni, eldre laftede bygninger fra Setesdal gir histore.

"Det må sees for å bli trodd"

Vår begrunnelse for å bygge i fjellet var:

Bakgrunn:

- Ønske om å tilbakeføre disse naturskatte- ne til sitt rette miljø.

- Unngå dagslys, som påvirker mineralene.

- Jevn temperatur for å bevare mineralene for ettertid.

- Spennende å gå inn i et tunnelanlegg.

- Oppnå større sikkerhet for brann og innbrudd. (Ingen vinduer ets)

Økonomi:-

- Rimeligere byggekostnader enn et vanlig bygg.

- Varmegjenvinning. Fjellet magasinerer varmen.

- Miljøvennlig. Ingen forurensning.

- Naturvennlig, ødelegger ikke naturen.

- Mindre driftsutgifter, vedlikehold.

- Anlegget kan lett lukkes for sesongen.

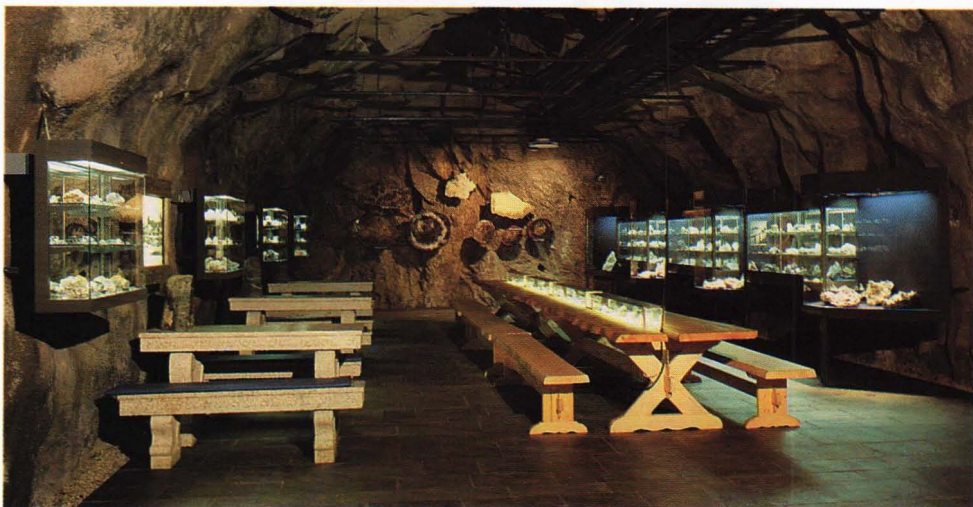
Resultat:

- Sørlandets største turistattraksjon etter Dyreparken.

Nr. 29 på Nortras liste over mest besøkte betalende attraksjoner. 112.000 gjester i 1993.

- God økonomi til å utvikle, fornye, samle inn nye stuffer, restaurere gammelt gruveutstyr til glede for et begeistret publikum.

Setesdal MINERAL PARK

Mineralriket med sine vakre former og fargerike krystaller er folk flest lite kjent med. Inni fjellets hulrom, hvor disse naturens underverker engang ble dannet, er det få mennesker som får komme. Men inni fjellhallene i Setesdal Mineral Park, har dere muligheten til å se noe av det vakreste mineralriket kan fremskaffe. Flere hundre krystaller og edle steiner er utstilt. Kunstneriske

gjenstander i stein, fluoriserende mineraler og et dunkelt gruvemiljø er med og gir hele familien en ny og underlig opplevelse.

«DET MÅ SEES FOR Å BLI TRODD»

VIL DERE SE NORGES STØRSTE FELTSPATGRUVE I DRIFT; KAN EN TUR MED OMVISNING BLI ARRANGERT. DET SKAL VÆRE EN OPPLEVELSE.